

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Verslag Conferentie Jeugd, Natuur en Gezondheid 3 oktober 2006 te Ede

Organisatie: Sandra van der Wielen (Cailin Partners) en Saskia Ruven (Bureau Slinge)
In opdracht van: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Aanleiding en doel van de conferentie

Het ministerie van LNV maakt zich zorgen over de groeiende kloof tussen jeugd en natuur en de relatie met voeding en gezondheid. En is hierin zeker niet de enige partij. De jeugd lijkt steeds verder van de natuur te staan, bewegen in de natuur moet concurreren met gamen, shoppen, tv-kijken en bijbaantjes en gezondheid lijkt gezien eetgewoonten en overgewicht een non-item.

De Gezondheidsraad heeft onderzoek gedaan naar de relatie tussen natuur en gezondheid. Gealarmeerde volksvertegenwoordigers hebben Kamervragen gesteld. En vervolgens zijn er allerlei initiatieven bij de al bestaande gekomen, waarvan een aantal tijdens de conferentie gepresenteerd zijn.

In de zaal zaten mensen vanuit 'verschillende aanvliegroutes', onder meer vanuit jongerencommunicatie, vanwege betrokkenheid bij natuur en natuureducatie of vanwege gezondheid. Plus nog twaalf Vlaamse collega's met dezelfde doelen en achtergrond. Roel van Raaij van het ministerie van LNV: "Ik ben tevreden aan het eind van de dag als de uitwisseling van projecten tot veel energie heeft geleid, als er voldoende reflectie komt op wat LNV wil en als de aanwezige jongeren ons een spiegel kunnen voorhouden". LNV wil ook graag op deze dag hun eigen ideeën en gedachten toetsen uit het programma Jeugd, Natuur en Gezondheid dat bij LNV in voorbereiding is.

Introductie

Thomas van Slobbe, directeur van stichting wAarde, begint de conferentie met de constatering dat voor het eerst in de geschiedenis er wereldwijd meer mensen in de stad leven dan daarbuiten. Vervreemding van de natuur dreigt. Spontane natuurervaringen verdwijnen, mede doordat er ook steeds minder natuur is. Inmiddels is wel duidelijk dat natuur gezond is, een positieve (en preventieve) werking heeft en er iets gedaan moet worden aan de vervreemding van jongeren en natuur.

Een aantal natuurorganisaties (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, IVN Nederland, Stichting Veldwerk Nederland, Natuurcollege, Wildzoekers, Landschapsbeheer, Stichting wAarde) heeft daarom besloten de hoofden en handen bij elkaar te steken. Hun gezamenlijke doel is dat alle kinderen in Nederland de mogelijkheid moeten krijgen om voor hun twaalfde jaar tenminste één topervaring in de natuur te hebben. Een topervaring in de natuur is een onvergetelijke ervaring, die waarde voor het leven heeft en blijft door de (meestal zintuiglijke) intensiteit. Het is meer dan een incidentele gebeurtenis; het heeft waarde voor het leven en wordt ook als zodanig erkend en herkend.

Volgens van Slobbe is er momenteel een 'window of opportunity' door de ongekende consensus over het belang van het thema. Hier moeten we vooral niet te lang van genieten, maar gebruik van maken. In termen van de zeilsport: als er een goede wind opsteekt, moeten we daar niet vanaf de kade van gaan genieten, maar dan moeten de zeilen juist gehesen worden.

Ochtend programma

Na deze boeiende introductie werden in het ochtend programma vier concrete, veelbelovende projecten toegelicht. Aansluitend op deze toelichting werd door middel van een interview met de sprekers en opmerkingen en vragen uit de zaal een actuele 'Do's en Dont's lijst' samengesteld.

Helga van Veken, directeur van de stichting Argus vertelt ons over het Belgisch project Go4Nature. Argus is een stichting, die is opgericht en gefinancierd door KBC (kredietbank). Het project werkt aan het stimuleren van contacten tussen (particuliere) natuurbeherende organisaties en de jeugd(beweging). En met succes, zo krijgen we te horen!

Erna van de Wiel van Staatsbosbeheer vertelt ons over speelbossen, die met lokale partners en bij voorkeur ook met jongeren worden ingericht. De speelbossen zijn een combinatie van speeltuin en bos, zorgvuldig gecontroleerd op veiligheid. Hier mag van alles wat in de rest van het bos allemaal niet mag, alleen geen vuurtje stoken!

Het project Ga voor gezond wordt toegelicht door René van der Leest van Ideeel+. Het project benadert het thema voedsel op een hippe manier, inclusief een song door Sita, die bekend is van tv. Scholen worden doorgelicht en met behulp van ouders en leerlingen kan er een stappenplan gemaakt worden om een gezonder school te creëren.

Maike de Jeu van de Nationale Jeugdraad vertelt ons over hun initiatief in samenwerking met het WoesteLand (IVN), de JNM en NJN: What's your nature. Ze proberen jongeren op drie aantrekkelijke manieren te betrekken bij de natuur. Bijvoorbeeld door een mountainbike experience met mooie digitale natuurbeelden op festivals als Lowlands neer te zetten en tevens een discussie aan te zwengelen.

De belangrijkste conclusie uit de Do's and Dont's lijst is dat jongeren serieus genomen willen worden. Ontwikkel de activiteiten samen met hen en sluit aan bij de belevingswereld van de jongeren. DE jongere bestaat overigens niet! Segmentatie is daarom belangrijk. Voor de jonge kinderen zijn hun ouders van cruciaal belang.

Maar wat vinden de jongeren er nu zelf van? Sander Mulder van Yppah presenteert de bevindingen uit de jongerenpanels die voorafgaande aan de conferentie zijn gehouden. Niet in zijn eentje, want hij heeft vier jongeren bereid gevonden om actief mee te doen met de conferentie. Zij lichten hun eigen voorkeur en afkeer voor bepaalde ideeën toe. Gratis openbaar vervoer naar het strand, spreekt aan. De adoptie van natuurgebieden juist niet. Zelfs het thema voedsel is niet altijd goed. Het onderwerp moet vooral leuk gebracht worden. Te veel leren en vooral het moeten maken van een verslag, maakt de natuur al snel impopulair.

Lunch

Tijdens de lunch was er tijd om over de infomarkt te struinen, waar verschillende succesvolle projecten werden gepresenteerd. De ruime tijd was ook gereserveerd om afspraken te maken via de 'Dating' kaarten die iedereen bij binnenkomst had ingevuld.

De aanwezige jongeren gingen op pad om deelnemers aan de conferentie te interviewen over hun visie op het thema. Aan het einde van de dag werd dit door hen terug gekoppeld.

Middag programma

Na de lunch waren er twee rondes met 6 workshops. In iedere workshop stond een concreet project centraal, meestal gekoppeld aan een idee of thema vanuit het ministerie van LNV. De workshops probeerden antwoord te geven op de vraag of het betreffende thema een belangrijk aanknopingspunt was om te werken aan de betrokkenheid van jongeren bij de natuur. Vanuit het concrete project, ingebracht door de deelnemers, werd gekeken naar succesfactoren, randvoorwaarden en prangende vragen.

Binnen het thema Natuuractiviteiten en natuurbeleving in de vrije tijd werden speelbossen en de adoptie van natuurgebieden door scholen of jeugdorganisaties als belangrijke aanknopingspunten gezien. Hoewel niet door de aanwezige jongeren als positief bestempeld, werd deze activiteiten door de aanwezige deelnemers wel als positief ervaren. Bij speelbossen is er veel gediscussieerd over de soms beknellende regels voor veiligheid. In de

adoptieprojecten werd hier juist heel vrij mee om gegaan. Het is belangrijk dat de jeugd en jongeren zelf hun grenzen leren kennen en juist de natuur is een mooie uitlaadklep hiervoor.

Hartenkreet Speelbossen en Natuurspelen: Heel het bos een speelbos!
Uiteraard in goed overleg.

Hartenkreet Adoptie van Natuurgebieden: Gewoon doen! Door te beleven of ervaren (een boom om te zagen), leer je de natuur (een boom) pas echt kennen.

Binnen het thema Ruimte voor groen en natuur werd het belang erkend van openbare groene ruimte. Vooral in de stad ligt hier een potentieel voor meer groen en daardoor meer rust, minder agressie, meer (multiculturele) ontmoetingsplekken of meer uitdagende speelplekken. Het is daarbij belangrijk een verandering in het denkproces van mensen te stimuleren en te investeren in de opleiding van de betrokkenen.

Hartenkreet Groene Ruimte: Denk met het inrichten van openbaar groen direct aan het kind en neem de burger serieus!

Hartenkreet Groene Hangplekken: Claim je eigen plek!

De boerderij is in alle verschillende facetten een krachtige leeromgeving is. Veelal wordt er van uitgegaan dat het leren binnen de muren van het klaslokaal de geëigende wijze is, maar ervaringen uit de praktijk wijzen anders uit. Aandacht voor natuur in het onderwijs kan bijvoorbeeld gestimuleerd worden door meer leerboerderijen te ontwikkelen. Het is een nieuwe methodiek, waar in Noorwegen al veel ervaring mee is opgedaan. Deze ervaringen kunnen vertaald worden, inclusief goede voorbeelden uit eigen land. Hiervoor is nog startgeld en financiën voor continuering nodig. Een andere manier om de aandacht voor natuur in het onderwijs te stimuleren kan via het reguliere onderwijs. Bijvoorbeeld door kortingsbonnen voor natuuractiviteiten te ontwikkelen voor scholen en jeugdorganisaties. Dit hoeft niet persé om geld te draaien, maar kan ook om kennis gaan. Een Natuur Jongeren Paspoort is een andere mogelijkheid, die overigens met name via de ouders zal lopen. Die zijn nu eenmaal een cruciale schakel.

Hartenkreet Leerboerderijen: Implementeer een groene leeromgeving in het curriculum (groene pedagogiek)!

Hartenkreet Korting op de natuur: Natuur zou een natuurlijk onderdeel van de opvoeding door ouders moeten zijn!

Voedsel kan een aanknopingspunt vormen voor de Relatie tussen natuur en gezondheid. Kinderen worden echt enthousiast als ze zelf met voedsel aan de gang gaan en leren waar het vandaan komt.

Natuur is ook gezond door buiten te zijn en spelend te ontdekken. Voor jonge kinderen (0 tot 4 jaar) is dit nog heel vanzelfsprekend. Pas later treed vervreemding op. Maar juist op deze jonge leeftijd, bijvoorbeeld via de kinderopvang, kun je heel veel bereiken.

Hartenkreet Smaakmakend: Lijfelijk leren werkt!

Hartenkreet Groene kinderopvang: Ontdek de mogelijkheden van de buitenruimte, benader het onderwerp positief!

Niet inhoudelijk, maar wel belangrijk is de communicatie en strategie van verschillende projecten en/of initiatieven. Hoe haal je de natuur dichterbij? Letterlijk door meer natuur of openbaar groen in de stad te stimuleren of minder letterlijk door gratis openbaar vervoer aan te bieden. Het is nog maar de vraag of dat laatste zal werken. Als de bus naar het strand gaat, zien de aanwezige jongeren het in ieder geval wel zitten!

Een andere optie is om de jeugd te bereiken via jeugdorganisaties. In het boekje 'De jeugd wil natuurlijk wel' staan tips voor jeugd(natuur)organisaties om jeugd en jongeren te werven en te binden en bij de natuur te betrekken. Intensiveren van NME op school doe je door vooral onderscheidend te zijn, goed onderwijs te bieden en vooral aan te haken op de natuurlijke leefomgeving.

Hartenkreet Natuur dichterbij: Richt je op gezinnen en sluit aan bij andere activiteiten!

Hartenkreet Benader de Jeugd: Minder papier en meer doen! Meer persoonlijk contact met jongeren vanuit hun eigen veranderende belevingswereld.

Hartenkreet Intensiveren NME: Wees onderscheidend op school, goed en leuk voor jongeren en sluit aan op de natuurlijke leefomgeving.

Dag geslaagd?

Tijdens de inleiding van de conferentie heeft Roel van Raaij een aantal doelen de revue laten passeren. Aan het einde van de conferentie geeft hij een reflectie op de dag en stipt hij deze doelen nog even aan.

fotografie en ontwerp: [J. v/d Wielen](#)